

Uchwała nr 12

IV Kongresu Spółdzielczości z dnia 22 listopada 2008 r.,

w sprawie zatwierdzenia Kodeksu Dobrych Praktyk Spółdzielczych.

IV Kongres Spółdzielczości na podstawie art. 258a ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.) postanawia zatwierdzić Kodeks Dobrych Praktyk Spółdzielczych stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

Kodeks dobrych praktyk spółdzielczych

I. Wprowadzenie

Spółdzielnie należą do podmiotów o charakterze społeczno-gospodarczym o szczególnym charakterze i z tego względu są wnikliwie obserwowane przez środowisko w którym funkcjonują. Znajdują się także często pod silną presją społeczną. Zachowanie więc w trakcie działalności wysokich norm moralnych i etycznych ma szczególne znaczenie. W dobie wszechobecnej konkurencji wielkie międzynarodowe firmy pragną zwrócić na siebie uwagę promując etyczny biznes, a Komisja Europejska zwraca coraz większą uwagę na społeczną odpowiedzialność biznesu. Spółdzielnie od początku swego istnienia taką odpowiedzialnością się kierują bowiem taka jest istota ich działania.

Poziom przestrzegania norm i zasad moralnych ma zasadnicze znaczenie dla budowania właściwych stosunków międzyludzkich w środowisku spółdzielczym a także postrzegania spółdzielni przez otoczenie zewnętrzne. Szczególne wymogi w tym zakresie stoją przed osobami zajmującymi kierownicze stanowiska oraz członkami organów samorządowych pełniących funkcje opiniodawcze, kontrolne i decyzyjne. Od osobistej postawy członków tych gremiów ich kompetencji, poczucia odpowiedzialności, obiektywizmu, bezstronności i bezinteresowności oraz współpracy i wzajemnego poszanowania zależą zarówno efekty działalności spółdzielni jak i akceptacja i poparcie spółdzielczej formy przez członków i szeroką opinię społeczną.

Wszyscy uczestnicy spółdzielczego systemu gospodarowania powinni mieć świadomość, że spółdzielnia jest specyficzną formą zbiorowej aktywności społecznej i wspólnotowej przedsiębiorczości. Jest równie dobrą formą działalności gospodarczej jak każda inna lecz wymaga od członków większej aktywności społecznej oraz świadomości realizowanych zadań i celów.

Niniejszy dokument jest zbiorem spółdzielczych wartości i zasad postępowania, a także zbiorem wzajemnych obowiązków i relacji wielkiej wspólnoty jaką stanowią spółdzielnie i ich członkowie. Niczego on jednak automatycznie nie załatwi. Wszystko zależy będzie od członków spółdzielni, tych którzy normom i zasadom będą podlegali i tych, którym przypadnie trudny i odpowiedzialny obowiązek czuwania nad ich przestrzeganiem.

Sam jednak fakt przyjęcia tego, swego rodzaju Kodeksu przez najwyższy organ samorządu spółdzielczego jakim jest Kongres Spółdzielczości może się przyczynić do krzewienia powszechnej świadomości, że warto postępować zgodnie z zapisanymi w nim normami i zasadami ponieważ nadają one działaniom i życiu ludzi w spółdzielni głębszy, humanistyczny sens.

II. Wartości i zasady spółdzielcze

„Spółdzielnia jest biznesem, ale jeśli jest tylko biznesem, jest złym interesem”

to słowa Charlsa Gide, francuskiego ekonomisty na temat spółdzielczości. Polska pisarka Maria Dąbrowska natomiast mówiła: *„Odnąć spółdzielczości idee byłoby, tem samym, co odjąć miłości uduchowanie”*. To tylko dwie wypowiedzi dotyczące istoty spółdzielczego działania i uzasadniające przygotowanie niniejszego dokumentu. Spółdzielnia jest oczywiście przedsiębiorstwem podlegającym tak jak inne podmioty gospodarcze prawom rynku, ale przedsiębiorstwem specyficznym.

Oprócz celów ekonomicznych realizuje także cele społeczne. Dla podkreślenia swojej odrębności od sektora komercyjnego-

spółdzielcy opracowali i przyjęli już w 1844 r. zestaw norm i zasad postępowania noszący po modyfikacji od 1995 r. nazwę Deklaracji spółdzielczej tożsamości. Zawarte w „Deklaracji” wartości i zasady stanowią podstawę odróżniającą spółdzielnie od podmiotów komercyjnych. Każda spółdzielnia i każda organizacja spółdzielcza będąc uczestnikiem wielkiego światowego ruchu spółdzielczego jest obowiązana te wartości i zasady przestrzegać w praktyce działania.

1. Wartości

Spółdzielnie opierają swoją działalność na wartościach samopomocy, samoopowiedzialności, demokracji, równości, sprawiedliwości i solidarności. Zgodnie z tradycjami założycieli ruchu spółdzielczego, członkowie spółdzielni wyznają wartości etyczne: uczciwości, otwartości, odpowiedzialności społecznej i troski o innych.

2. Zasady

Zasady spółdzielcze są wytycznymi, przy pomocy których spółdzielnie wprowadzają swoje wartości do praktyki.

Pierwsza zasada: Dobrowolnego i otwartego członkostwa

Spółdzielnie są organizacjami dobrowolnymi, otwartymi dla wszystkich osób, które są zdolne do korzystania z ich usług oraz gotowe są ponosić związaną z członkostwem odpowiedzialność, bez jakiegokolwiek dyskryminacji z powodu płci, społecznej, rasowej, politycznej czy religijnej.

Druga zasada: Demokratycznej kontroli członkowskiej

Spółdzielnie są demokratycznymi organizacjami kontrolowanymi przez swoich członków, którzy aktywnie uczestniczą w określaniu swojej polityki i podejmowaniu decyzji.

Mężczyźni i kobiety pełniący funkcje przedstawicielskie z wyboru są odpowiedzialni wobec członków. W spółdzielniach szczebla podstawowego członkowie mają równe prawa głosu (jeden członek - jeden głos), zaś spółdzielnie innych szczebli również zorganizowane są w sposób demokratyczny.

Trzecia zasada: Ekonomicznego uczestnictwa członków

Członkowie uczestniczą w sposób sprawiedliwy w tworzeniu kapitału swojej spółdzielni i demokratycznie go kontrolują. Co najmniej część tego kapitału jest zazwyczaj wspólną własnością spółdzielni. Jeżeli członkowie otrzymują jakąś rekompensatę od kapitału wniesionego jako warunek członkostwa, jest ona zazwyczaj ograniczona. Członkowie przeznaczają nadwyżki na Jeden lub wszystkie spośród następujących celów: na rozwój swojej spółdzielni, jeśli to możliwe przez stworzenie funduszu rezerwowego, z którego przynajmniej część powinna być niepodzielna; na korzyści dla członków proporcjonalnie do ich transakcji ze spółdzielnią; na wspieranie innych dziedzin działalności zaaprobowanych przez członków.

Czwarta zasada: Autonomii i niezależności

Spółdzielnie są autonomicznymi organizacjami wzajemnej pomocy kontrolowanymi przez swoich członków. Jeżeli zawierają porozumienia z innymi organizacjami, włączając w to rządy, lub pozyskują swój kapitał z zewnętrznych źródeł, to czynią to tylko na warunkach zapewniających demokratyczną kontrolę przez swoich członków oraz zachowanie swojej spółdzielczej autonomii.

Piąta zasada: Kształcenia, szkolenia i informacja

Spółdzielnie zapewniają możliwość kształcenia i szkolenia swoim członkom, osobom pełniącym funkcje przedstawicielskie z wy-

